

Стоянов М. М.

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри кримінального процесу,
детективної та оперативно-розшукової діяльності
Національного університету «Одеська юридична академія»
ORCID ID: 0000-0003-4948-3288

Сидорчук В. В.

аспірант кафедри кримінального процесу,
детективної та оперативно-розшукової діяльності
Національного університету «Одеська юридична академія»
ORCID ID: 0000-0001-8457-1633

DOI: <https://doi.org/10.17721/2413-5372.2021.1-2/79-88>

УДК 343.13 (477)

КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНІ ФУНКЦІЇ У КОНЦЕПЦІЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЦІЛІСНОЇ СИСТЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Анотація. Стаття присвячена проблематиці кримінально-процесуальних функцій. На сьогоднішній день у літературі відсутній сталий підхід до розуміння кримінально-процесуальних функцій. Немає єдності і у визначенні як кількості функцій, так і їх змісту.

Метою статті є дослідження сучасних кримінально-процесуальних функцій та розроблення пропозицій для визначення сталої моделі функціонування кримінально-процесуальних функцій в рамках системи кримінального процесу.

В якості єдиного підходу для розуміння сутності кримінально-процесуальних функцій і особливості їх взаємодії між собою – була запропонована концепція функціонування цілісної системи, яка розглядає кримінальний процес як єдину цілісну систему. Призначення цієї системи – забезпечення правильного застосування норм матеріального права, що, враховуючи правозастосовний характер кримінально-процесуальної діяльності, здійснюється найперше шляхом правильного і повного встановлення фактичних обставин кримінального провадження. Саме для можливості функціонування цієї системи і створюються інституції, які є складовими частинами системи і мають виконувати власні функції для забезпечення існування системи і виконання нею її призначення.

Додатково у статті було розглянуто основні, базисні функції, які дозволяють цілісній системі кримінального процесу функціонувати, серед них були виділені наступні: розслідування, обвинувачення, захисту, правосуддя. Окремо було встановлено зв'язок між цілісною системою функцією інституцій і повноваженнями які покладені на інституції для реалізації ними відповідних функцій.

Авторами визначено, що формування функцій інституцій може формуватися за допомогою цілісної системи, для забезпечення функціонування призначення, або за допомогою повноважень, реалізація яких формує відповідну функцію, яка має органічно існувати у цілісній системі.

Також, було досліджено явище змістом якого є не просто невиконання функції інституцією, а реалізація її у зверненій формі – по суті протидія існуючій, закріпленій функції. Відповідну звернену форму функції було запропоновано назвати методейою функції. Додатково стисло було розглянуто наслідки методейою функції інституції на цілісну систему загалом.

Ключові слова: кримінально-процесуальні функції, концепція функціонування цілісної системи, цілісна система, функції інституцій, повноваження інституцій, методейя функції, «вакуум» функції.

Постановка проблеми. Питання пов'язані із поняттям, видами, сутністю кримінально-процесуальних функцій є дискусійними у доктрині кримінального процесу. В свою чергу у науковій літературі немає єдності, навіть, щодо підходів до поняття категорії кримінально-процесуальні функції. Ситуація дещо ускладнилася, у тому числі, із появою такої процесуальної фігури як слідчий-суддя, віднесенням слідчого до сторони обвинувачення, і закріплення процесуального керівництва як форми нагляду за додержанням законів слідчим під час розслідування, що в загальному дещо змінило наявні уявлення про функції окремих суб'єктів кримінального процесу.

Тому, вбачається необхідність проаналізувати наявні визначення та види кримінально-процесуальних функцій для подальшого узагальнення і виділення єдиного підходу для визначення кримінально-процесуальних функцій їх видів і взаємодії між відповідними функціями.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На різних етапах своєї наукової діяльності питання, що пов'язані із поняттям або видами кримінально-процесуальних функцій розглядали наступні науковці: І.В. Гловюк, Ю.М. Грошевий, О.О. Лисецький, М.А. Погорецький А.О. Солдатенко, О.О. Чепурний та ін.

Метою статті є дослідження сучасних кримінально-процесуальних функцій та розроблення пропозицій для визначення сталої моделі функціонування кримінально-процесуальних функцій в рамках системи кримінального процесу.

Виклад основного матеріалу дослідження та його основні результати. Так, щодо наявних у літературі понять кримінально-процесуальної функції, зважаючи на їх велику кількість, вбачається

правильним не досліджувати окремо існуючі поняття на що, явно, не вистачить обсягу статті, а скористатися існуючими у літературі чотирма концепціями розуміння сутності категорії функції, запропоновані І.В. Гловюк.

«Перша концепція, ототожнює відповідну функцію із видом кримінально-процесуальної діяльності. На підтвердження відповідного висновку були наведені дослідження авторів, які при визначенні останньої використовують такі сполучення як «основні напрями діяльності», «окремі напрямки», «напрями», «окремі компоненти» кримінально-процесуальної діяльності. У свою чергу, друга виділена концепція корелювала напрями або види діяльності суб'єкта кримінального процесу, обумовлених його роллю, призначенням або метою у відповідному кримінальному провадженні із певними кримінально-процесуальними функціями. Третя концепція пов'язує кримінально-процесуальну функцію із вираженням у відповідних напрямках кримінально-процесуальної діяльності спеціальним призначенням та тою роллю суб'єкта, яку він виконує у кримінальному провадженні. Однак, ця концепція дещо трансформувалася у тлумачення кримінально-процесуальної функції як місця та ролі учасника кримінального процесу та кримінального процесу в цілому. В свою чергу, остання, четверта концепція визначає кримінально-процесуальну функцію як покладений на суб'єкта загальний обов'язок або надане суб'єкту загальне право, спрямовані на виконання завдань та досягнення цілей (призначення) кримінального процесу, або сукупність прав та обов'язків, яка дозволяє суб'єкту кримінально-процесуальної діяльності захищати свої права або законні інтереси та здійснювати професійні повноваження, або лише як ос-

новний обов'язок органу або особи, що приймає участь у провадженні у справі, його процесуальне призначення¹». Тобто якщо узагальнити центральні елементи відповідних концепцій, то отримаємо: вид кримінально-процесуальної діяльності; напрям діяльності обумовлений роллю суб'єкта; спеціальне призначення напряму кримінально-процесуальної діяльності; загальний обов'язок, покладений на суб'єкта – всі ці сутнісні ознаки є формами загального спрямування кримінально-процесуальної діяльності відповідного суб'єкта, яка визначається покладеними на відповідного суб'єкта повноваженнями з однієї сторони і концепції функціонування кримінального процесу, яку виділяє, будує, формує або розвиває законодавець – з іншої.

Щодо наявних у літературі видів кримінально-процесуальних функцій, то класично з 50–60 років минулого століття виділяють три функції: вирішення справи, обвинувачення і захисту². Однак еволюція прав людини, що мала наслідком їх розширення і нормативного закріплення гарантій їх реалізації – призвела до відповідних змін і у кримінальний

процес. Який в свою чергу також еволюціонує, при цьому збільшуючи кількість учасників кримінального провадження, які із властивими лише їм правами, обов'язками або повноваженнями мають бути інтегровані до системи кримінального процесу дещо змінюючи існуючі принципи побудови і взаємодії між собою уже наявних суб'єктів кримінального процесу.

Так, до кримінально-процесуальних функцій, окрім наявної класичної тріади, яка підтримується й розробляється відчизняними правниками³ у літературі вказують і такі: функція розслідування⁴, функція судового контролю⁵, функція прокурорського нагляду⁶, функція відомчого процесуального керівництва досудовим розслідуванням⁷, функція підтримання цивільного позову⁸, функція забезпечення відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням⁹, функція припинення злочинів та вжиття заходів щодо усунення обставин, які сприяють вчиненню злочину¹⁰, право забезпечувальна функція¹¹, функція забезпечення безпеки учасників процесу¹², функція виявлення інформації про під-

¹ І В Гловюк, Кримінально-процесуальні функції: теоретико-методологічні засади і практика реалізації (дис. ... д-ра. юрид. наук: 12.00.09. Одеса, 2016) 602.

² В О Попелюшко, *Функція захисту в кримінальному судочинстві України: правові, теоретичні та прикладні проблеми*: монографія (Острог, 2009) 634.

³ М А Погорєцький, Функціональне призначення оперативно-розшукової діяльності у кримінальному процесі: монографія (Харків, Арсис ЛТД, 2007) 576; М А Погорєцький, *Нова концепція кримінального процесуального доказування* (2015) 3 *Вісник кримінального судочинства України* 63–79. М Погорєцький, *Прокурор у кримінальному процесі: щодо визначення функцій* (2015) 6 *Право України* 86–95. М А Погорєцький, *Захисник – суб'єкт доказування на досудовому провадженні за чинним КПК України: проблемні питання. Актуальні питання державотворення в Україні: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 23 травня 2014 р.)* (Київ, Принт-Сервіс, 2014) 480–482; М Погорєцький, Поняття, зміст та структура кримінального процесу: проблеми теорії та практики (2013) *Право України* 42–54; М А Погорєцький, О Г Яновська, *Адвокатура України: підручник* (Київ, Юрінком Інтер, 2014) 368.

⁴ М М Выдря, *Расследование уголовного дела – функция уголовного процесса* (1980) 9 *Советское государство и право* 78–82.

⁵ Е Е Антонова, *Функциональная характеристика досудебного производства в российском уголовном процессе* (дис. ... д-ра. юрид. наук. Омск, 2006) 218.

⁶ С А Альперт, *Субъекты уголовного процесса* (Харьков, 1997) 60.

⁷ І В Гловюк, Кримінально-процесуальні функції: теоретико-методологічні засади і практика реалізації (дис. ... д-ра. юрид. наук: 12.00.09. Одеса, 2016) 602.

⁸ І В Гловюк, Кримінально-процесуальні функції підтримання цивільного позову та заперечення проти цивільного позову: до проблеми самостійності у системі функцій, *Правова система України: сучасний стан та перспективи розвитку*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 2012) 108–110.

⁹ Там само.

¹⁰ А П Гуляев, *Следователь в уголовном процессе* (Москва, 1981) 192.

¹¹ Н А Юркевич, *Реализация правообеспечительной функции в стадии предания обвиняемого суду* (авто-реф. дис. 1989) <http://1a*.egii.gil/ook/ook.a8r?ookGO=50016> дата звернення 24.02.2021.

¹² Л А Мариупольский, *К вопросу о процессуальных функциях следователя* (1963) 6 *Советское государство и право* 112–116.

готововлювані та вчинені злочини та прийняття рішення про порушення кримінального провадження¹ тощо.

Однак, щодо ряду функцій, які були виділені одними науковцями – інші вказують на невідповідність їх ознакам кримінально-процесуальної функції або на недостатність останніх – такі функції називають напрямками діяльності вказуючи наступне: «зіставлення запропонованих напрямків діяльності із виділеними ознаками кримінально-процесуальних функцій дозволяє піддати критиці їх такої характеристики²».

Отже, для уніфікації розуміння як поняття кримінально-процесуальних функцій, так і для виділення їх видів необхідно розробити/запропонувати певну концепцію існування і взаємозв'язку між собою відповідних функцій. Так, розглядаючи місце функції у системі правової діяльності в загальному, варто зауважити, що функція є проміжною ланкою між цілісною системою з визначеним призначенням (мається на увазі існування кримінального процесу, метою якого є забезпечення правильного застосування норм матеріального права, що, враховуючи правозастосовний характер кримінально-процесуальної діяльності, здійснюється найперше шляхом правильного і повного встановлення фактичних обставин кримінального провадження³) для існування якої створюється інституції (в нашому випадку законодавчо формуються суб'єкти кримінального

процесу з наділеним об'ємом компетенції) з визначеними функціями та окресленою взаємодією останніх між собою, і повноваженнями реалізація яких дозволяє відповідним інституціям реалізовувати покладені на них функції. Отже функція виступає у зв'язці трьохланкової системи: цілісна система (її призначення) – функції інституцій – повноваження інституцій, відповідно замість інституцій можуть бути органи або відповідні суб'єкти, які реалізують покладені на них функції.

Також, варто визначитися із напрямком зв'язку між відповідними ланками – він може бути від цілісної системи до повноважень інституцій, коректуючи відповідні функції або повноваження з урахуванням змін, які відбуваються у системі, можливо навіть у інших інституціях. Так, до відповідних змін можна віднести, наприклад еволюцію типу кримінального процесу від розшукового до змагального типу і виділення трьох основних функцій кримінального процесу⁴. Відповідні зміни покликані продовжити існування сталої цілісної системи у рамках того призначення, в якому вона була створена. Може існувати і зворотній зв'язок від повноважень і до цілісної системи, коли для оперативного реагування на тактичні зміни в обстановці дещо модифікуються повноваження відповідної інституції, і у випадку, якщо ці повноваження не відповідають сталій функції, то вона може змінюватися або

¹ Е. Е. Антонова, Функциональная характеристика досудебного производства в российском уголовном процессе (дис. ... д-ра. юрид. наук. Омск, 2006) 218.

² М. Погорєцький, Прокурор у кримінальному процесі: щодо визначення функцій (2015) 6 *Право України* 86–95; М. Погорєцький, Поняття, зміст та структура кримінального процесу: проблеми теорії та практики (2013) *Право України* 42–54; М. А. Погорєцький, Повноваження прокурора при здійсненні нагляду за оперативно-розшуковою діяльністю. *Реформування органів прокуратури України: проблеми і перспективи*: матеріали міжн. наук.-практ. конф. (Київ, 2–3 жовт. 2006 р.) (Київ, Вид-во Ген. прокуратури України, Акад. прокуратури України, 2007) 124–127; М. Погорєцький, Поняття, зміст та структура кримінального процесу: проблеми теорії та практики (2013) *Право України* 42–54; М. А. Погорєцький, Повноваження прокурора при здійсненні нагляду за оперативно-розшуковою діяльністю. *Реформування органів прокуратури України: проблеми і перспективи*: матеріали міжн. наук.-практ. конф. (Київ, 2–3 жовт. 2006 р.) (Київ, Вид-во Ген. прокуратури України, Акад. прокуратури України, 2007) 124–127; І. В. Гловюк, Кримінально-процесуальні функції: теоретико-методологічні засади і практика реалізації (дис. ... д-ра. юрид. наук. 12.00.09 Одеса, 2016) 602.

³ А. Ф. Черданцев, Теория государства и права: учеб. для вузов (Москва, 2002) 432.

⁴ М. Погорєцький, Поняття, зміст та структура кримінального процесу: проблеми теорії та практики (2013) *Право України* 42–54; О. О. Лисецький, Слідчий як суб'єкт кримінального провадження (дис. ... д-ра. юрид. наук. 12.00.09. Київ, 2018) 220.

доповнюватися. У випадку зміни чи доповнення відповідної функції може змінитися і баланс або призначення існуючої цілісної системи, і для повернення балансу або кореляції призначення цілісної системи відповідна зміна однієї функції – може впливати на зміну інших функцій та відповідних повноважень, так, наприклад повноваження прокурора, які у літературі називають функцією прокурорського нагляду – спричинили жваву дискусію, щодо необхідності наділення повноваженнями сторону захисту хоча б звертатися до слідчого із клопотанням про проведення слідчих (розшукових) дій, що передбачено абз. 2 ч. 3 ст. 93 КПК.

Також окрім трьохланкової системи взаємодії може існувати і двохланкова у наступних зв'язках: цілісна система – функції інституцій або функції інституцій – повноваження інституцій. Так, описуючи систему взаємодії: цілісна система – функції інституцій, варто зазначити, що існуюча цілісна система створюється чи будується з відповідністю певної концепції або з певним призначенням, у свою чергу інституції у середині даної системи наділяються функціями, які доповнюють одна одну створюють єдине ціле у розумінні діючої концепції цілісної системи або призначенні даної системи – що умовно можна назвати солідарним принципом побудови системи. Або інституції в середині цілісної системи наділяються функціями, які створюють єдине ціле у розумінні діючої концепції цілісної системи або призначення даної цілісної системи не солідарним принципом побудови, а за допомогою умовного принципу важелів і противаг – протиставляючи відповідні інституції одна одній, для створення конкурентної середовища, формуючи баланс між відповідними інституціями, найбільш характерно це прослідковується у взаємодії сторони обвинувачення і сторони захисту у кримінальному процесі. Існує і третій варіант функціонування відповідних інституцій – змішаний, коли у середині

цілісної системи інституції наділяються функціями за змішаним принципом поєднуючи як солідарний принцип так і принцип важелів і противаг.

Поруч із двохланковою системою взаємодії: цілісна система – функції інституцій, існує ще й інша двохланкова система взаємодії: функції інституцій – повноваження інституцій. В своїй сукупності наявні у інституції повноваження мають формувати основні напрямлення або «тематику» діяльності відповідної інституції, що має охоплюватися поняттям конкретної функції для оперативного розуміння її (інституції) призначення, усунення можливих подвійних або конкуруючих компетенцій, формування єдиної цілісної системи без білих плям. Разом з тим наявні функції інституцій мають у повній мірі охоплюватися відповідними повноваженнями для більш повної реалізації сенсу закріплених функцій. Саме забезпечення балансу між відповідністю сукупності повноважень і функціями, яким вони кореспондують – і є найскладнішим у побудові загальної цілісної системи. Адже у випадку, якщо повноваження у своїй сукупності у повній мірі не будуть відповідати заявленим функціям – відповідні функції не будуть ефективними і у підсумку не будуть виконувати своє призначення чи роль, яку їм відвели у цілісній системі, що матиме негативний або навіть деструктивний наслідок на всій цілісній системі. Разом з тим, якщо повноваження інституції будуть явно виходити за межі функцій відповідної інституції, то це може призвести до наступних наслідків: відбудеться доповнення змісту існуючої функції з розширенням її змісту; відбудеться доповнення існуючої функції з трансформацією останньої у більш якісне утворення; якщо кількість «зайвих» повноважень буде достатньою – сформується нова функція паралельно існуючій, яка або буде конкурувати із наявними функціями інших інституцій або доповнить їх удосконалюючи наявну цілісну систему; відбудеться трансфор-

мація існуючої функції у квазі-функцію, з подальшим негативним впливом на існуючу цілісну систему; наявність існуючих «зайвих» повноважень призведе до конкуренції компетенцій між різними інституціями; наявність «зайвих» повноважень призведе до неналежного виконання передбачених функцією основних повноважень, через брак ресурсів, які направлені на «зайві» повноваження, адже формування інституції та її можливостей відбувалося з урахуванням запланованих повноважень, а додаткове навантаження матиме наслідком деструктивний вплив на цілісну систему; можливе також неформальне формування нової функції, що матиме наслідком маргіналізацію частини або цілого інституції. Тому баланс між повноваженнями і закріпленими функціями важливий для реалізації інституцією саме тої функції, яка на неї була покладена під час її формування.

Так, якщо у якості цілісної системи взяти кримінальний процес, то серед інституцій необхідно виділити перш за все суд, який виконує функцію правосуддя і виносить підсумкове рішення у кримінальному провадженні¹. Також, варто виділити «умовного» позивача – прокурора або потерпілого, який ініціює розгляд відповідного провадження, в тому числі у суді, в якому виступає стороною обвинувачення, яка і виконує відповідну функцію. Як протипагу йому, враховуючи змагальність сучасного кримінального процесу – має бути і сторона захисту, яка має виконувати функцію захисту і представлена захисником, підозрюваним, обвинуваченим, виправданим, засудженим, та їх законними представниками. При цьому характер взаємодії функцій захисту і обвинувачення – за допомогою важелів і протипагу, коли кожна із сторін має повноваження, які, в тому числі, дають змогу на певний контроль за діяльністю один одного – наприклад заявля-

ючи відводи, і також між ними присутня конкуренція за можливість прийняття судом їх версії події кримінального провадження як істини. Однак, зважаючи на таку особливість кримінального процесу як спеціальний порядок збирання доказів, який носить високоінтрузивний характер і реалізується на спеціальній стадії кримінального провадження – досудовому розслідуванні, яким займається спеціально створений орган. Який хоч і контролюється трьома різними суб'єктами кримінального процесу, функції яких виділяються як основні, однак виконує власні повноваження – результатом яких є встановлення попередньої/умовної істини у кримінальному провадженні. А отже відповідна діяльність є важливою для цілої системи і у взаємодії з обвинуваченням, захистом і правосуддям формує цілісну систему кримінального процесу за зазначеним солідарним принципом побудови. Адже без виділення функції розслідування, у відповідній цілісній системі, в якості самостійного органу, не вистачає інституції, яка б здійснювала формування матеріалів (доказів), за допомогою яких сторона обвинувачення і захисту могли доводити свою позицію суду. Таку інституцію, яка займається розслідуванням і гармонічно вписується в окреслену систему – формують слідчі слідчих підрозділів правоохоронних органів.

У питанні дослідженні функції варто дослідити наявну у літературі категорію «методейя» – звернена форма наукового метода². Суть даної категорії полягає у протиставленні зверненої форми існуючого явища безпосередньо самому явищу. Коли замість використання у дослідженні сталого метода – використовуються набір інструментів, ззовні подібний до наукового метода, однак структурно і за призначенням є або антинауковим або деструктивним елементом, що не тільки гальмує процес дослідження,

¹ М. Погорєцький, Поняття, зміст та структура кримінального процесу: проблеми теорії та практики (2013) *Право України* 42–54.

² В. Николаенко, Л. Николаенко, Метод и методейя: методологические иллюзии в современной социологии (2015) 2 *Социология: теория, методы, маркетинг* 130–142

але і руйнує наявні здобутки відповідних досліджень. Враховуючи наявні структурні особливості відповідної категорії – центральним елементом якої є метод, і недоречність змінювати цей центральний елемент з методу на функцію; вважаємо доречним для позначення зверненої форми функції, тобто для позначення не її невиконання, а вчинення суб'єктом дій, які явно протирічать функціям, якими він має керуватися у своїй діяльності – живати термін *методей* функції.

Так, якщо суттю *методей* функції є трансформація існуючої функції у її звернену форму, то наслідки відповідної трансформації дещо інші. За відсутності сталого загального напрямку діяльності, направлено на досягнення визначеного результату – спостерігатиметься «вакуум» функції відповідної інституції, що у загальному призведе до збою функціонування всієї цілісної системи. Адже за відсутності визначеної функції, яка або доповнює, або є важелем чи протидією іншій – зміниться загальний напрям діяльності цілісної системи, або концепція її функціонування. Що матиме наслідками, або розпад відповідної цілісної системи, або її квазіфункціонування. Так, якщо розглянути в загальному, без належного функціонування функції розслідування – не буде зібрано достатньо доказів або вони будуть недопустимими для встановлення попередньої об'єктивної дійсності події, яка має ознаки кримінального правопорушення, без належного функціонування функції обвинувачення – винна особа не понесе відповідальності, без належного функціонування функції захисту – змагального кримінальний процес трансформується в розшуковий з усіма його наслідками і без належного функціонування функції правосуддя – не будуть реалізовані санкції статей КК, або їх реалізація не буде для суспільства відповідати загальноприйнятій у суспільстві категорії справедливості, що викликати-ме питання доцільності існування такої державної системи.

У свою чергу, зважуючи на створений «вакуум», останній може бути заповнений діяльністю інших інституцій, які будуть реалізовувати свої функції на звільненому правовому полі; або виконання відповідних функцій, які знаходяться у «вакуумі» можуть перейняти на себе «сірі» або непрофільні інституції, які будуть найбільше потерпати через наявність відповідної прогалини і для покращення власного становища, перейматимуть не властиві для них види діяльності, або наявний «вакуум» буде продовжувати існувати реорганізуючи цілісну систему, змінюючи її.

Причинами по яким у профільній інституції в якій створився відповідний «вакуум» функції можуть бути наступні: організаційно-розпорядчі – які в свою чергу можуть включати як відсутність достатньої кількості працівників, які б виконували загальний масив роботи, так і відсутність з тих чи інших причин керівного складу інституції, який санкціонує певні види діяльності, так і недостатня кваліфікація відповідних працівників або інші причини пов'язані із організаційно-розпорядчими проблемами інституцій; можлива причина створення «вакууму» є також змінення напрямку діяльності інституції, коли передбачені повноваження продовжують реалізовуватися, однак не у руслі тої функції, для виконання яких вони надавалися відповідній інституції; і ще одна причина – формальна/неефективна діяльність відповідної інституції без наслідків, передбачених для виконання профільної для них функції.

Висновки. Отже підсумовуючи варто зазначити про наступне: по-перше, кримінальний процес можна розглядати в якості цілісної системи, функціонування якої здійснюється за допомогою інституцій, на які покладені базисні функції систему. Відповідний підхід до пояснення системи базисних функцій у кримінальному процесі можна назвати концепцією функціонування цілісної системи; по-друге, дана концепція ви-

діляє чотири головні кримінально-процесуальні функції: розслідування, обвинувачення, захисту і правосуддя, щодо існування інших у відповідній системі – вони є похідними від головних, не відображають сенс відповідної системи або не мають відповідних ознак функ-

цій; по-третє, що стосується методей функції – то це поняття, що відображає її звернену форму, і має наслідком формування «вакууму» функції, що призводить до неналежного функціонування цілої системи кримінального процесу.

REFERENCES

BIBLIOGRAPHY

AUTHORED BOOKS

1. Al'pert S, *Sub'ekty ugovnogo processa* [Subjects of the criminal process] (Har'kov 1997) [in Russian].
2. Cherdancev A, *Teoriya gosudarstva i prava: ucheb. dlja vuzov* [Theory of Government and Rights] (Moskva 2002) 432 [in Russian].
3. Guljaev A, *Sledovatel' v ugovnom processe*. [Investigator in criminal process] (Moskva 1981) [in Russian].
4. Popeliushko V, *Funktsiia zakhystu v kryminalnomu sudochynstvi Ukrainy: pravovi, teoretychni ta prykladni problemy* [The function of protection in the criminal justice of Ukraine: legal, theoretical and applied problems] (Ostroh 2009) [in Ukrainian].
5. Pohoretskyi M A, Yanovska O H, *Advokatura Ukrainy* [Bar of Ukraine] (Kyiv, Yurinkom Inter, 2014) 368 [in Ukrainian].
6. Pohoretskyi M A, *Funktsionalne pryznachennia operatyvno-rozhukovoi diialnosti u kryminalnomu protsesi* [Functional assignment of investigative activity in the criminal process: monograph] (Kharkiv, Arsis LTD, 2007) 576 [in Ukrainian].

ARTICLES

7. Mariupol'skij L, K voprosu o processual'n'ih funkciyah sledovatelja [On the question of the procedural functions of the investigator] (1963) 6 *Sovetskoe gosudarstvo i pravo* 112–116 [in Russian].
8. Nykolaenko V. Nykolaenko L, Metod y metodeiia: metodolohicheskye ylluzyy v sovremennoi sotsyolohyy [Method and methodology: methodological illusions in modern sociology] (2015) 2 *Sotsyolohiya: teoriya, metody, marketynh* 130–142 [in Russian].
9. Pohoretskyi M A, Nova kontseptsiiia kryminalnoho protsesualnoho dokazuvannia [New Concept of Criminal Procedural Evidence] (2015) 3 *Visnyk kryminalnoho sudochynstva Ukrainy* 63–79 [in Ukrainian].
10. Pohoretskyi M, Poniattia, zmist ta struktura kryminalnoho protsesu: problemy teorii ta praktyky [The concept, content and structure of the criminal process: problems of theory and practice] (2013) *Pravo Ukrainy* 42–54 [in Ukrainian].
11. Pohoretskyi M, Prokuror u kryminalnomu protsesi: shchodo vyznachennia funktzii [Prosecutor in criminal proceedings: regarding the definition of functions] (2015) 6 *Pravo Ukrainy* 86–95 [in Ukrainian].
12. Vydrja M, Rassledovanie ugovnogo dela – funkciya ugovnogo processa [Investigation of a criminal case is a function of the criminal procedure] (1980) 9 *Sovetskoe gosudarstvo i pravo* 78–82 [in Russian].

CONFERENCE PAPERS

13. Hloviuk I, Kryminalno-protseusualni funktzii pidtrymannia tsyvilnoho pozovu ta zaperechennia proty tsyvilnoho pozovu: do problemy samostiinosti u systemi funktzii [Criminal procedural functions of supporting a civil claim and objection to a civil claim: to the problem of independence in the system of functions] *Pravova systema Ukrainy: suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku: materialy mizhnar. nauk. – prakt. konf.* (Odesa, 2012) [in Ukrainian].
14. Pohoretskyi M A, Zakhysnyk – sub'iekt dokazuvannia na dosudovomu provadzheni za chynnym KPK Ukrainy: problemni pytannia [Defense attorney – the subject of evidence in pre-trial proceedings under the current Criminal Procedure Code of Ukraine: problematic issues] *Aktualni pytannia derzhavotvorennia v Ukraini: materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* (m. Kyiv, 23 travnia 2014 r.) (K. Print-Servis, 2014) 480–482 [in Ukrainian].

15. Pohoretskyi M A, Povnovazhennia prokurora pry zdiisnenni nahliadu za operativno-rozshukovoiu diialnistiu [Powers of the prosecutor in the supervision of operational and investigative activities. Reforming the Prosecutor's Office of Ukraine: problems and prospects] *Reformuvannia orhaniv prokuratury Ukrainy: problemy i perspektyvy*: materialy mizhn. nauk.– prakt. konf. (Kyiv, 2–3 zhovt. 2006 r.) (Kyiv, Vyd-vo Hen. prokuratury Ukrainy, Akad. prokuratury Ukrainy, 2007) 124–127 [in Ukrainian].

DISSERTATIONS

16. Antonova E, Funkcional'naja harakteristika dosudebnogo proizvodstva v rossijskom ugolovnom processe [Functional characteristics of pre-trial proceedings in the Russian criminal process] (doctoral thesis Omsk 2006) [in Russian].

17. Hloviuk I, Kryminalno-protsesualni funksi: teoretyko-metodolohichni zasady i praktyka realizatsii [Criminal procedural functions: theoretical and methodological principles and implementation practice] (doctoral thesis Odesa 2016) [in Ukrainian].

18. Jurkevich N A, Realizacija pravoobespechitel'noj funkcii v stadii predaniya obvinjaemogo sudu [Implementation of the law enforcement function at the stage of bringing the accused to trial] (Thesis abstract 1989) <<http://1a^cgii.gi/'/'ook/'/'ook.a8r?/'/'ookGO=50016>> data zvernennia 24.02.2021 [in Russian].

19. Lysetskyi O O, Slidchy yak sub'iekt kryminalnoho provadzhennia [The investigator as a subject of criminal proceedings] (dys. ... d-ra. yuryd. nauk: 12.00.09. Kyiv, 2018) 220 [in Ukrainian].

Stoyanov M.M.

Ph.D in Law,

Associate Professor

of Criminal Procedure, Detective and

Operational-Search Activity Department,

National University «Odesa Law Academy»

ORCID ID: 0000-0003-4948-3288

Sydorchuk V.V.

Ph.D student of Criminal Procedure,

Detective and Operational-Search Activity,

National University «Odesa Law Academy»

ORCID ID: 0000-0001-8457-1633

DOI: <https://doi.org/10.17721/2413-5372.2021.1-2/79-88>

CRIMINAL-PROCEDURAL FUNCTIONS AT THE CONCEPT OF FUNCTIONING OF INTEGRAL SYSTEM OF THE CRIMINAL PROCESS

Annotation. Article devoted to the problem of criminal procedure functions, on the topic «Criminal-procedural functions at the concept of functioning of integral system of the criminal process». There is no single approach to understanding the concept of criminal procedure functions in the literature. There is no unity in determining both the number of functions and their content.

Purpose of the article. To develop a sustainable understanding of them, there is a need for a unified approach to understanding the nature of criminal procedure functions, their types and the relationship between the types of criminal procedure functions.

The concept of functioning of an integral system was offered as the only approach for the understanding of the essence of criminal-procedural functions and features of their interaction among themselves, which considers the criminal process as a single integrated system. The purpose of the criminal process is to ensure the correct application of substantive law, which, given the law enforcement nature of the criminal procedure, is carried out primarily through the correct and complete establishment of the facts of criminal proceedings. It is for the possibility of functioning of this system

and institutions are created, which are part of the system and must perform their own functions to ensure the existence of the system and its purpose.

In addition, the article considered the main, basic functions that allow the holistic system of criminal procedure to function, among them were the following: investigation, prosecution, defense, and justice. Also, a connection was established between the holistic system of the function of institutions and the powers entrusted to institutions to implement their respective functions.

It was determined that the formation of the functions of institutions can be formed through a holistic system to ensure the functioning of the system, or through the powers, the implementation of which forms a corresponding function, which must exist organically in a holistic system.

Also, the phenomenon was studied, the content of which is not just the non-performance of the function by the institution but its implementation in the inverted form – in fact, the opposition to the existing, fixed function. The corresponding inverted form of the function was proposed to be called the anti-method of the function. In addition, the consequences of the anti-method of the function of institutions on the holistic system as a whole were briefly considered.

Key words: *criminal-procedural functions, the concept of functioning of an integral system, integral system, functions of institutes, powers of institutes, anti-method of functioning, «vacuum» of the function.*